

Braakbalonderzoek

In het afgelopen seizoen is weer een groot aantal data van muizen en spitsmuizen toegevoegd aan de braakbaldata-base van de Zoogdiervereniging.

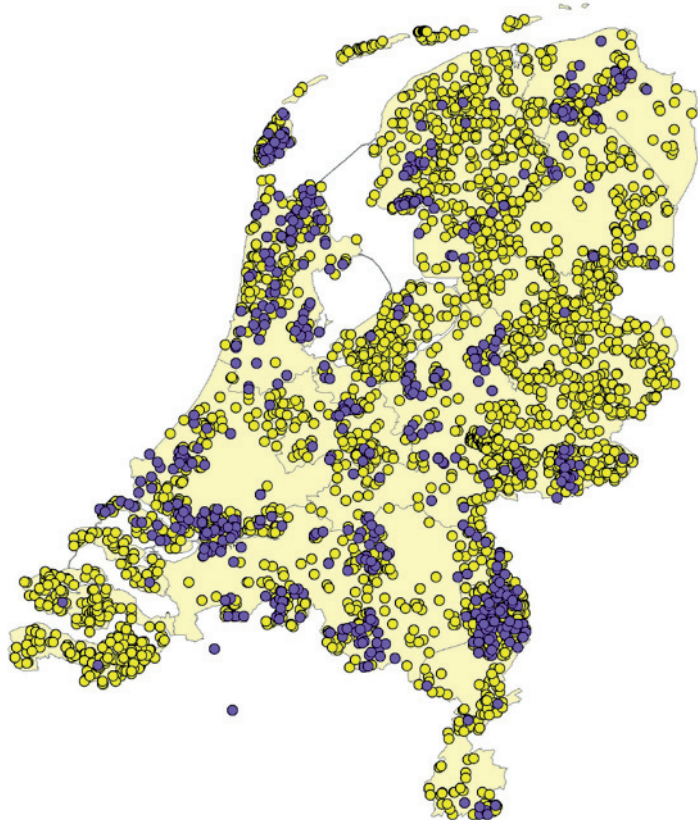
Hieronder worden de resultaten van het afgelopen seizoen weergegeven voor waterspitsmuis, veldspitsmuis, rosse woelmuis, ondergrondse woelmuis, aardmuis, noordse woelmuis en grote bosmuis. Naast nieuwe data vanuit het braakbalonderzoek komen ook gegevens binnen als vangsten en vondsten, maar deze zijn niet in de verspreidingskaarten van de soorten opgenomen.

In 2012 is gestart met een nieuwe periode van zes jaar om de landelijke verspreiding van een aantal belangrijke soorten muizen en spitsmuizen in beeld te brengen. Het betekent dat in die periode wordt geprobeerd van elke kerkuillocatie in Nederland een voldoende groot monster (minimaal 150 prooien) te bemachtigen. Dit minimale aantal van 150 prooien is belangrijk om ook iets te kunnen zeggen over het niet-aanwezig zijn van een soort. Wanneer een soort ergens aangetroffen wordt (en dat kan al in een enkele braakbal) levert dat een stip op de kaart. Maar we beweren dat we minimaal 150 prooien nodig hebben om te kunnen zeggen dat een soort niet aanwezig is binnen het jachtgebied van een kerkuil.

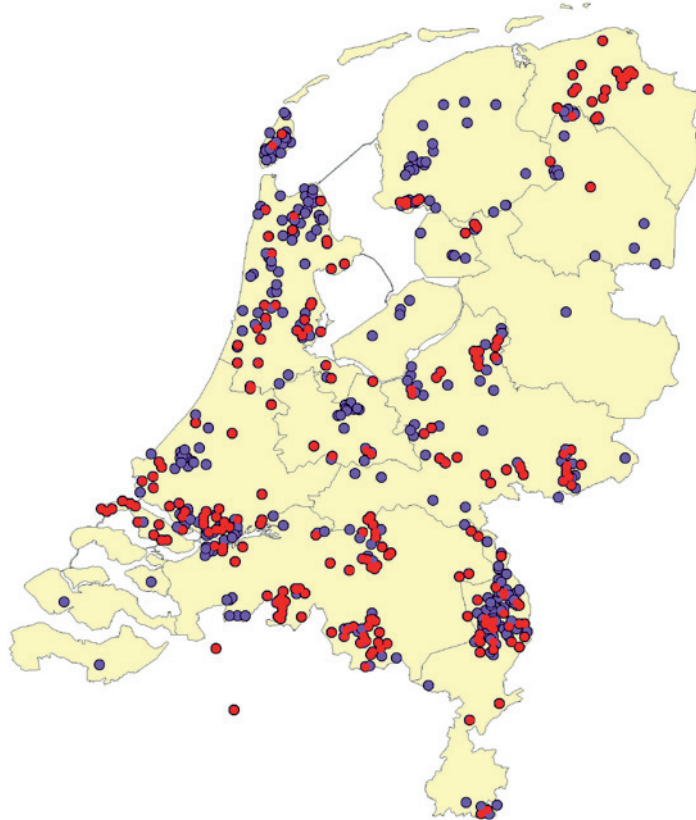
Onderstaande figuren maken duidelijk vanuit welke gebieden er afgelopen seizoen al goede partijen zijn binnengekomen en waar de komende jaren nog inspanningen gedaan moeten worden om uiteindelijk in 2018 weer een goed algemeen beeld te hebben.

Figuur 1 geeft alle partijen uit seizoen 2012 (blauw) met op de achtergrond alle partijen vanaf 2000 (geel). In Noord-Holland en op Texel zijn al veel van de bekende kerkuillocaties bemonsterd, wat ook geldt voor Noord-Limburg en delen van Noord-Brabant en Zuid-Holland.

Wanneer we kijken naar de grootte van de partijen uit 2012, zien we dat een groot deel van deze partijen minder prooien bevatten dan de gewenste 150. Figuur 2 geeft alle partijen uit seizoen 2012 (blauw) en alle partijen uit diezelfde periode met minimaal 150 prooien (rood). Het betekent dat alleen van deze laatste locaties zogenaamde 'nul-punten' voor soorten bepaald kunnen worden. In de figuren 3 t/m 9 worden van een aantal soorten muizen en spitsmuizen naast positieve waarnemingen deze nul-punten gegeven.

Figuur 1: Partijen uit 2012 en die vanaf 2000.

Figuur 2: Partijen uit 2012.

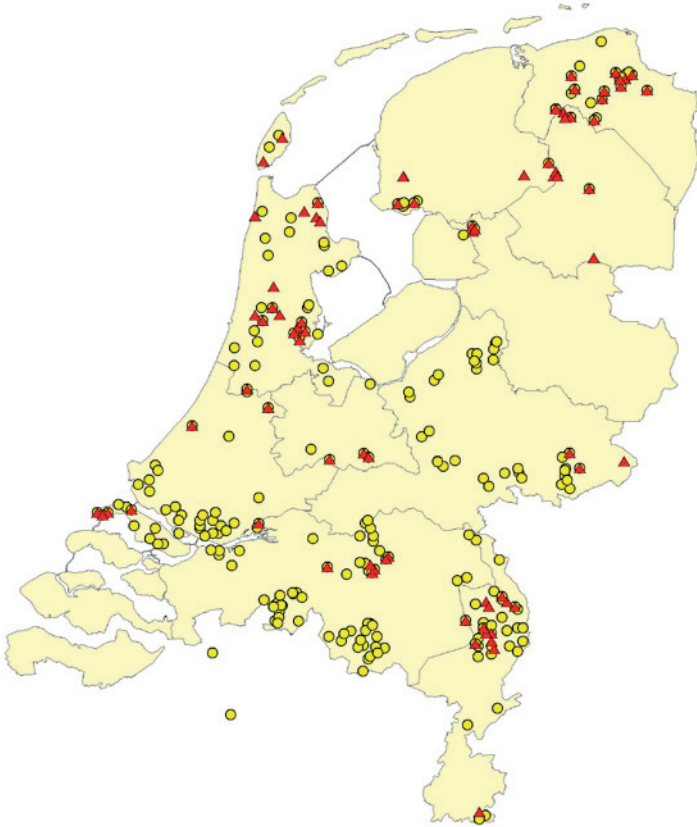
Braakbalonderzoek (vervolg)

Waterspitsmuis

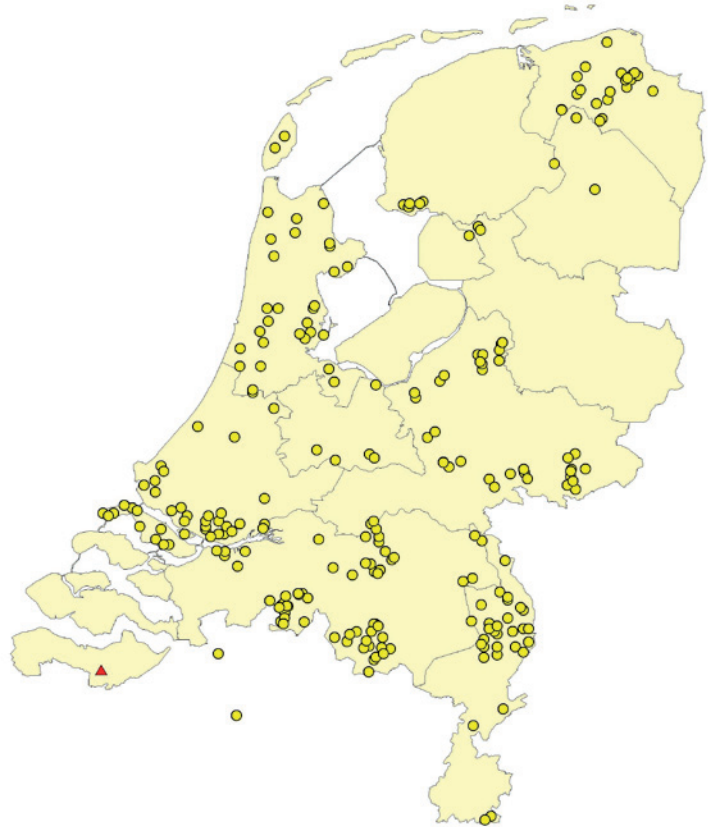
Figuur 3 geeft de vondsten van waterspitsmuis in seizoen 2012 (rood) met op de achtergrond alle nul-punten (geel) vanuit datzelfde seizoen (partijen met minimaal 150 prooidieren). Opvallend is het grote percentage locaties in Groningen en het midden van Noord-Holland met waterspitsmuis; goede gebieden voor de soort. Tegelijkertijd valt op dat waterspitsmuis ontbreekt in een groot gedeelte van het grensgebied van Noord-Brabant en België, in zuidelijk Zuid-Holland en op de Veluwe.

Veldspitsmuis

Figuur 4 geeft de enkele vondst van een veldspitsmuis in seizoen 2012 (rood) met op de achtergrond de nul-punten van 2012 (geel). Er komt de komende tijd ongetwijfeld nog voldoende materiaal binnen, maar in seizoen 2012 is er slechts één partij vanuit Zeeuws-Vlaanderen (gelukkig met veldspitsmuis) gemeld, terwijl uit het andere deel van Nederland waar de soort aanwezig is (noordoost Overijssel - zuidoost Drenthe) nog geen nieuwe data bij de Zoogdiervereniging zijn binnengekomen.

Figuur 3: Waterspitsmuis

Figuur 4: Veldspitsmuis

Rosse woelmuis

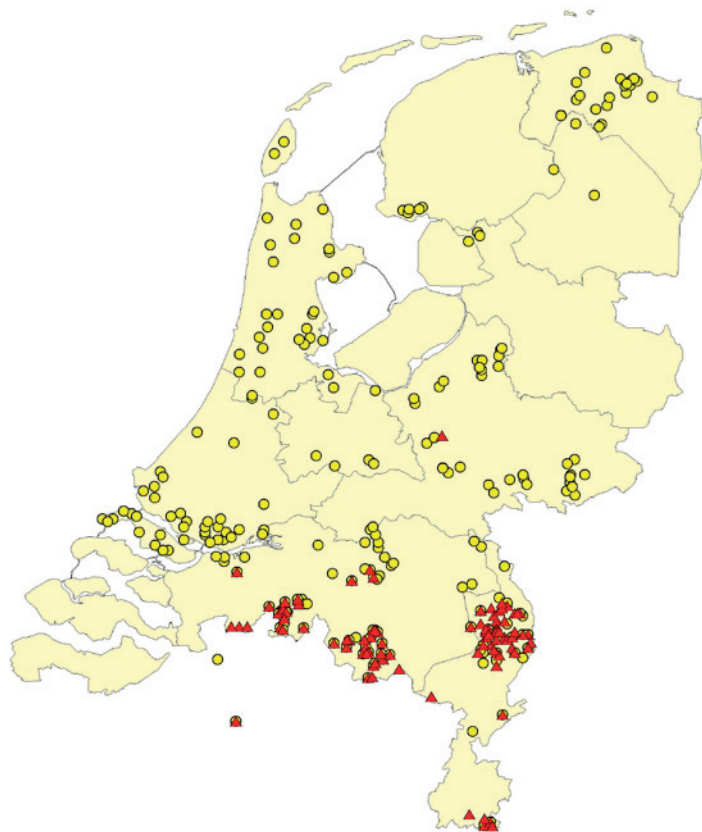
Figuur 5 geeft de verspreiding van de algemeen voorkomende rosse woelmuis in seizoen 2012 (rood) met op de achtergrond de nul-punten van 2012 (geel). Buiten een aantal eilanden is de rosse woelmuizen in de meeste gebieden in Nederland aan te treffen. Duidelijk is het (nog) ontbreken van de soort in Noord-Holland buiten de duinstreek. Daarnaast is er de opvallend entree van rosse woelmuizen op Goeree Overflakkee, die via de Brouwersdam de zuidwestpunt van het eiland hebben weten te bereiken. De verwachting is dat de soort Goeree snel zal weten te koloniseren, wat ongetwijfeld ten koste zal gaan van de noordse woelmuis.

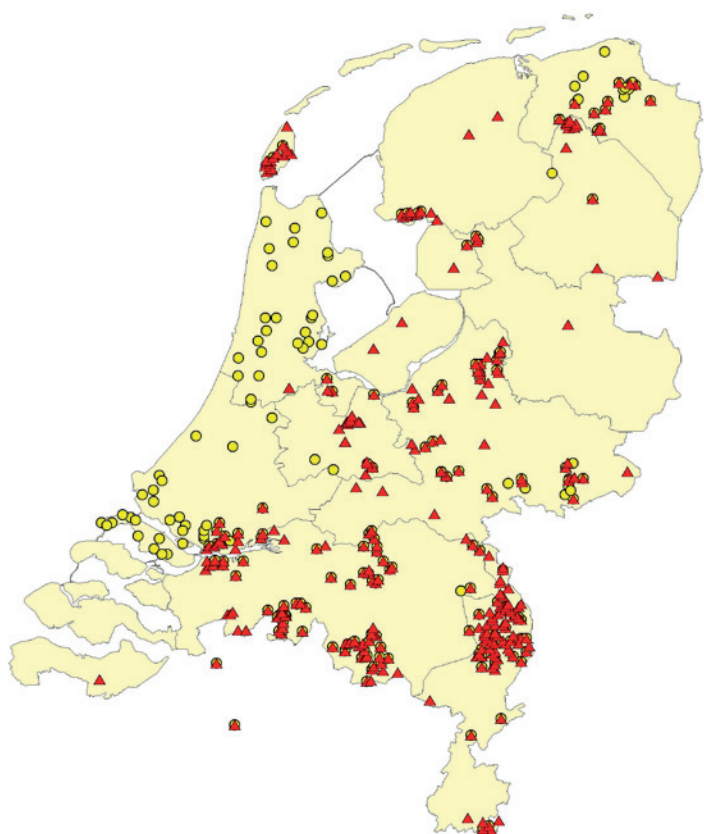
Foto: Rosse woelmuis / © Wesley Overman

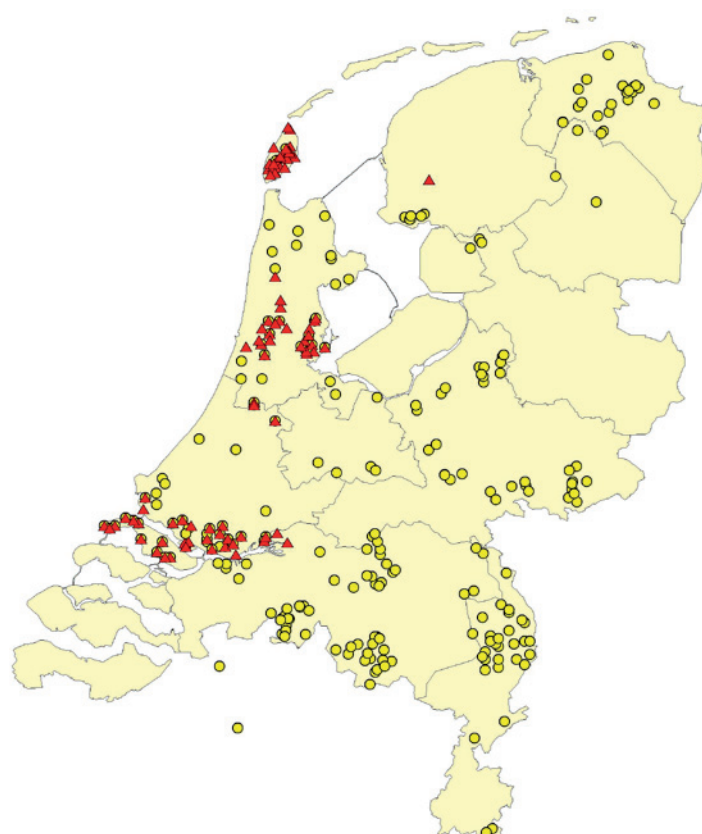
Figuur 5: Rosse woelmuis

Figuur 6: Ondergrondse woelmuis

Figuur 7: Aardmuis

Figuur 8: Noordse woelmuis

Ondergrondse woelmuis

Figuur 6 geeft de verspreiding van de ondergrondse woelmuis in seizoen 2012 (rood) met op de achtergrond de nul-punten van 2012 (geel). De zuidelijke verspreiding van de soort komt hier duidelijk naar voren. Wat opvalt is het grote percentage van de onderzochte locaties waar de soort aanwezig is. Vanuit de omgeving van Winterswijk, het enige gebied boven de grote rivieren waar ondergrondse woelmuizen kunnen worden gevonden, zijn in seizoen 2012 nog geen nieuwe data binnengekomen.

Aardmuis

Figuur 7 geeft de verspreiding van de zeer algemeen voorkomende aardmuis in seizoen 2012 (rood) met op de achtergrond de nul-punten van 2012 (geel). Duidelijk is het ontbreken van de soort in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal en in het westelijk gedeelte van Zuid-Holland. Op Goeree Overflakkee is de soort, anders dan rosse woelmuis, gelukkig nog niet gearriveerd.

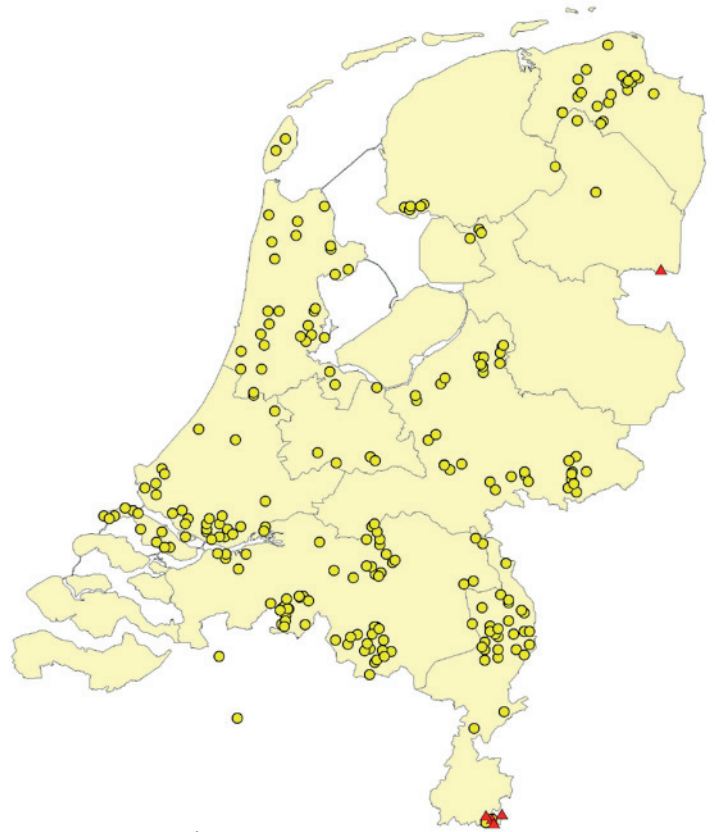
Noordse woelmuis

Figuur 8 geeft de verspreiding van onze endemische noordse woelmuis in seizoen 2012 (rood) met op de achtergrond de nul-punten van 2012 (geel). De soort komt verspreid voor in het merengebied van Friesland, op Texel, in Noord-Holland-midden, in de plassegebieden van Utrecht en Zuid-Holland en op een aantal eilanden in de delta en in de Biesbosch. Binnen dit verspreidingsgebied zijn binnen seizoen 2012 al flink wat nieuwe data verzameld. In Friesland en Zeeland wordt breed verzameld en geanalyseerd; de data zullen de komende tijd ongetwijfeld aan de braakbaldatabase van de Zoogdiervereniging kunnen worden toegevoegd.

Grote bosmuis

Figuur 9 geeft de verspreiding van de grote bosmuis in seizoen 2012 (rood) met op de achtergrond de nul-punten van 2012 (geel). De soort, die momenteel met een grote uitbreiding van zijn areaal bezig is, is in 2012 in braakballen uit slechts twee gebieden bekend, maar uit vangsten en doodvondsten weten we dat er inmiddels ook grote bosmuizen aanwezig zijn in zuidoost Groningen en in het grensgebied van Gelderland, Overijssel en Drenthe met Duitsland. Tot 2005 was de soort in Nederland alleen bekend vanuit de omgeving van de Vijlenerbossen in zuidelijk Limburg, maar sindsdien is er een opmars naar het westen vanuit Duitsland op gang, waarvan het interessant is te bepalen hoe snel deze gaat en waar hij ophoudt...

Dick Bekker

Figuur 9: Grote bosmuis

Foto: Ondergrondse woelmuis / © Wesley Overman